



АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ

ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ
ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

вул. Січових Стрільців, 73, 11 поверх, м. Київ, Україна, 04053
Тел/факс: (+38 044) 4862878, 4862841, 4862812, 4863070, 4862883
E-mail: info@auc.org.ua www.auc.org.ua

№ 5-403/21

від «22» червня 2021 року

Міністерство соціальної
політики України

Про погодження проєкту акта

Асоціація міст України розглянула проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо запровадження дозвільних процедур та контролю у сфері надання соціальних послуг» (далі – законопроект), надісланий на погодження Мінсоцполітики листом від 13.05.2021 № 8660/0/2-21/57, та **погоджує його із зауваженнями.**

Законопроектом пропонується встановити вимоги до діяльності надавачів соціальних послуг та вдосконалити систему надання соціальних послуг.

1. Абзацом другим пункту 5 частини першої Закону України «Про соціальні послуги» в редакції, запропонованій Мінсоцполітики, (далі – Закон) визначається, що до складу сім'ї отримувача соціальних послуг не включаються особи, які досягли пенсійного віку, та особи з інвалідністю, у тому числі діти з інвалідністю, а також особи, які мають право на пенсію у зв'язку з втратою годувальника. По-перше, такі норми зменшать середньомісячний сукупний дохід отримувача (сім'ї) соціальних послуг, а отже, це суттєво збільшить чисельність осіб, які отримуватимуть соціальні послуги безкоштовно, що призведе до суттєвих додаткових видатків з місцевих бюджетів. По-друге, така норма суперечитиме підходу у наданні соціальних послуг, який запропонований Законом з 2019 року. По-третє, така норма суперечить державницькому підходу, відповідно до якого при організації надання державної соціальної підтримки враховуються увесь склад сім'ї або домогосподарства.

Пропонуємо до складу сім'ї отримувача соціальних послуг не включати лише осіб, які перебувають на повному державному утриманні; дітей, щодо яких отримувач соціальних послуг був позбавлений батьківських прав; осіб, правовий статус яких визначено Законами України «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти», «Про боротьбу з тероризмом».

2. З метою приведення норм Закону у відповідність одна одній пропонуємо в пунктах 3 та 17 частини третьої, пунктах 1 та 5 частини четвертої статті 11 Закону після слів «органами місцевого самоврядування»/«органів місцевого самоврядування»

додати слова «органами державної влади»/«органів державної влади». Київська та Севастопольська міські державні адміністрації не є органами місцевого самоврядування.

3. Пунктом 9 частини четвертої статті 11 Закону визначено, що до повноважень Ради міністрів АР Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій (далі – органи регіонального рівня) належить прийняття рішення та направлення осіб/сімей до надавачів соціальних послуг, що надають комплексні спеціалізовані соціальні послуги на регіональному рівні, за відповідним клопотанням. Зазначене не відповідає діючій системі соціального забезпечення, оскільки Закон не передбачає направлення осіб до надавачів соціальних послуг, що надають неспеціалізовані соціальні послуги на регіональному рівні. Так, на сьогодні органи регіонального рівня організовують надання не тільки комплексних спеціалізованих соціальних послуг, визначених пунктом 3 частини другої статті 16 Закону, але й комплексних неспеціалізованих соціальних послуг, визначених пунктом 2 частини другої статті 16 Закону. Це також визначено підпунктом «а» пункту 4 частини першої статті 90 Бюджетного кодексу України.

Пропонуємо визначити, що органи регіонального рівня приймають рішення та направляють осіб/сімей до надавачів соціальних послуг, що надають соціальні послуги на регіональному рівні.

4. Пунктом 5 частини п'ятої статті 11 Закону визначено, що до повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій (далі – органи базового рівня) належить підготовка клопотань до Нацсоцслужби про надання комплексних спеціалізованих соціальних послуг на регіональному рівні. По-перше, за логікою законодавства таке клопотання повинне надсилатись не до центрального органу виконавчої влади, а до органів регіонального рівня. Це впливає із повноважень відповідних органів, визначених частинами третьою та четвертою статті 11 Закону. По-друге, як зазначалось вище, органи базового рівня повинні направляти відповідне клопотання про надання усіх соціальних послуг на регіональному рівні, а не тільки комплексних спеціалізованих соціальних послуг. По-третє, органи базового рівня повинні не тільки готувати клопотання, але й надсилати його органам регіонального рівня.

Пропонуємо визначити, що органи базового рівня надсилають клопотання до органів регіонального рівня про надання соціальних послуг на регіональному рівні.

5. Частиною шостою статті 13 Закону визначено, що фізичні особи можуть надавати соціальні послуги з догляду на непрофесійній основі усім потребуючим, а не тільки особам з числа членів своєї сім'ї, як це визначено на сьогодні. Зазначене суттєво розширить категорію надавачів та отримувачів таких послуг та потребуватиме суттєвих додаткових видатків з бюджетів місцевого самоврядування. За приблизними підрахунками такі видатки сягнуть декількох мільярдів гривень в рік, що суперечить статті 142 Конституції України: витрати органів місцевого самоврядування, що виникли внаслідок рішень органів державної влади, компенсуються державою.

Пропонуємо або надати відповідні фінансові компенсатори органам місцевого самоврядування, або передбачити, що компенсація фізичним особам, які надають соціальні послуги, виплачується за рахунок коштів державного бюджету, або залишити чинну норму Закону.

Аналогічне зауваження стосується інших норм статті 13 Закону:

- розширення права на отримання соціальних послуг з догляду на непрофесійній основі самотніми особами з інвалідністю II і III груп (пункт 1-1 частини шостої);
- встановлення мінімального розміру компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги, на рівні 30 % мінімальної заробітної плати (абзац другий частини сьомої).

6. Абзацом шостим частини другої статті 13-1 Закону визначено, що вимогою до діяльності з надання соціальних послуг є наявність веб-сторінки/використання електронних засобів комунікації та соціальних мереж/смс-інформування/друкованої продукції для інформування населення про соціальні послуги, які надає надавач соціальних послуг. По-перше, на думку АМУ, наявність або відсутність веб-сторінки чи соціальних мереж взагалі не може бути вимогою до надавача соціальних послуг. Зазначене ніяким чином не впливає на якість надання соціальних послуг та потребує додаткових ресурсів, зокрема, для створення веб-сторінки. По-друге, зі структури речення не зрозуміло яка саме вимога визначається Законом. Це призведе до різного трактування норм законодавства, що, на думку АМУ, є неприпустимим.

Пропонуємо зазначену вимогу до діяльності з надання соціальних послуг виключити.

7. Абзацом третім частини третьої статті 13-1 Закону визначено, що до спеціальних вимог до діяльності з надання соціальних послуг відноситься наявність приміщення для надання соціальних послуг стаціонарно або напівстаціонарно та прилеглої території, що відповідає будівельним нормам, стандартам, обов'язковості застосування яких встановлено нормативно-правовими актами, і правилам щодо забезпечення доступності для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення відповідно до документа про підтвердження фахівцем з питань технічного обстеження будівель і споруд, який має кваліфікаційний сертифікат.

По-перше, пропонуємо технічно уточнити, що вимоги до прилеглої території застосовуються виключно до надавачів соціальних послуг, які надають соціальні послуги стаціонарно або напівстаціонарно.

По-друге, Закон не визначає, що робити надавачу соціальних послуг, приміщення якого неможливо повністю пристосувати для потреб осіб з інвалідністю. Зазначене дуже актуально для надавачів соціальних послуг, утворених органами місцевого самоврядування, та які функціонували ще до затвердження нових державних будівельних норм та правил. Пропонуємо відповідно до частини другої статті 27 Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» визначити, що у разі, якщо діючі об'єкти неможливо повністю пристосувати для потреб осіб з інвалідністю, за погодженням з громадськими організаціями осіб з інвалідністю здійснюється їх розумне пристосування з урахуванням універсального дизайну.

По-третє, приведення приміщень у відповідність державним правилам і нормам потребує суттєвих фінансових витрат. Оскільки держава встановлює вищезазначені правила і норми, пропонуємо у Прикінцевих та перехідних положеннях законопроекту доручити Кабінету Міністрів України передбачити у Законі України про Державний бюджет України на 2022 рік та наступні роки кошти на приведення приміщень надавачів соціальних послуг, які утворені органами місцевого самоврядування та надають соціальні послуги стаціонарно або напівстаціонарно, у відповідність будівельним нормам, стандартам, обов'язковість застосування яких встановлено нормативно-правовими актами, і правилам щодо забезпечення доступності для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

8. Абзацом шостим частини третьої статті 13-1 Закону визначено, що до спеціальних вимог до діяльності з надання соціальних послуг відноситься наявність централізованого гарячого та холодного водопостачання та водовідведення, каналізації, припливно-витяжної вентиляції, що відповідають державним будівельним нормам відповідно до документа про підтвердження фахівцем з питань технічного обстеження будівель і споруд, який має кваліфікаційний сертифікат. По-перше, в більшості територіальних громад відсутнє централізоване гаряче та холодне водопостачання. Пропонуємо виключити слово «централізованого» із цієї норми.

По-друге, АМУ сумнівається у наявності в усіх приміщеннях надавачів саме припливно-витяжної вентиляції. Встановлення системи такого типу вентиляції дороговартісне. Проте, Мінсоцполітики не надало жодних фінансово-економічних обґрунтувань та не пояснює необхідність саме такого типу вентиляції. Пропонуємо зазначену вимогу виключити.

По-четверте, отримання відповідного документа від фахівця з питань технічного обстеження будівель і споруд потребуватиме додаткових видатків з місцевих бюджетів на проведення зазначеного технічного обстеження, проте Мінсоцполітики не надало жодних фінансово-економічних обґрунтувань. Пропонуємо визначити, що відповідним документом може бути документ, що є підставою для використання приміщення (актом введення в експлуатацію об'єктів).

По-п'яте, пропонуємо визначити, що вимоги, визначені абзацом шостим частини третьої статті 13-1 Закону застосовуються тільки для приміщень, у яких надають соціальні послуги стаціонарно та напівстаціонарно.

9. Абзацом дев'ятим частини третьої статті 13-1 Закону визначено, що до спеціальних вимог до діяльності з надання соціальних послуг відноситься наявність автотранспортних засобів для надання транспортних послуг. Враховуючи логіку статті 13-1 Закону, пропонуємо абзац дев'ятий частини третьої викласти у такій редакції: «наявність автотранспортних засобів (для надання транспортних соціальних послуг)».

10. Абзацом другим частини другої статті 15 Закону визначено, що виконавчі органи сільської, селищної, міської ради включають фізичних осіб до відповідного Реєстру. Враховуючи норми статті 11 Закону України «Про соціальні послуги» пропонуємо у цьому абзаці після слова «ради» додати слова «районні у містах Києві та Севастополі державні адміністрації».

11. Частиною другою статті 28 Закону розширюється перелік категорій громадян, які отримують соціальні послуги за рахунок бюджетних коштів, а саме особами, яким виповнилося 80 років, та самотніми особами з інвалідністю II і III груп, середньомісячний сукупний дохід яких становить менше трьох прожиткових мінімумів для осіб, які втратили працездатність. Окрім того, цією ж статтею визначається, що соціальна послуга паліативного догляду надається усім громадянам за рахунок бюджетних коштів. Зазначене суттєво розширить число осіб, які будуть отримувати соціальні послуги за рахунок місцевих бюджетів та потребуватиме суттєвих додаткових видатків з бюджетів місцевого самоврядування. За підрахунками Мінсоцполітики, виконання зазначеної норми потребуватиме видатків з місцевих бюджетів у сумі 8,5 млрд грн щорічно. Зазначене суперечить статті 142 Конституції України: витрати органів місцевого самоврядування, що виникли внаслідок рішень органів державної влади, компенсуються державою.

Пропонуємо надати органам місцевого самоврядування відповідні фінансові компенсатори або залишити чинну норму Закону. Окрім того, зважаючи на ініціативу міністерства, пропонуємо розглянути можливість включити надання соціальної послуги паліативного догляду за Програмою медичних гарантій.

12. Враховуючи практику надання соціальних послуг та з метою справедливого підходу до всіх отримувачів послуг пропонуємо визначити, що особи з інвалідністю I групи отримують усі соціальні послуги за рахунок бюджетних коштів лише у випадку, якщо вони є самотніми.

13. Частиною третьою статті 29-1 Закону визначено, що громадський контроль за дотриманням законодавства у системі надання соціальних послуг можуть здійснювати громадські об'єднання, члени або уповноважені представники таких об'єднань з дотриманням правового режиму інформації з обмеженим доступом. АМУ пропонує доопрацювати зазначену норму, оскільки представники громадських об'єднань не несуть жодної відповідальності за недотримання правового режиму інформації з обмеженим доступом.

14. Частиною четвертою статті 29-1 Закону визначено, що Нацсоцслужба здійснює державний нагляд (контроль) за правильністю прийняття рішення з надання соціальних послуг. АМУ звертає увагу, що забезпечення надання соціальних послуг відноситься до власних повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад. Відповідно до статті 11 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» зазначені виконавчі органи з питань здійснення власних повноважень є підконтрольними і підзвітними лише відповідним радам. Тому, Нацсоцслужба не може здійснювати державний контроль за правильністю прийняття органами місцевого самоврядування рішення з надання соціальних послуг. Пропонуємо зазначену норму виключити.

15. Законом визначається, що усі надавачі соціальних послуг, в тому числі комунального сектору, проваджують господарську діяльність у сфері надання соціальних послуг. Зазначене підтверджується обов'язковим поданням декларації провадження господарської діяльності у сфері соціальних послуг. На думку АМУ, не

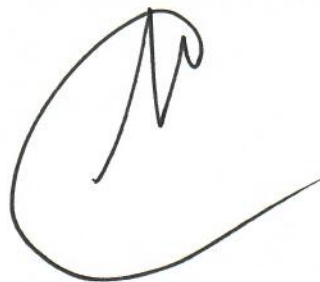
має доцільності визначати, що надання соціальних послуг у бюджетних установах та організаціях означає здійснення господарської діяльності. Пропонуємо детальніше опрацювати зазначене питання, в тому числі з Державною регуляторною службою України.

16. З метою технічного приведення Закону у відповідність нормам законодавства пропонуємо:

- в абзаці п'ятому частини сьомої статті 13 слова «виконавчих органів міської ради міст обласного значення, рад об'єднаних територіальних громад» замінити на «виконавчим органом сільської, селищної, міської ради»;
- в абзаці першому частини першої статті 19 та абзаці першому частини першої статті 21 слова «за рахунок бюджетних коштів» замінити на «у надавача соціальних послуг державного/комунального сектору»;
- в абзацах першому та четвертому частини першої статті 19 слова «міської ради, сільської, селищної, міської ради» замінити на «сільської, селищної, міської ради»;
- в частині третій статті 19 слова «міської ради міст обласного значення, ради об'єднаної територіальної громади» замінити на «сільської, селищної, міської ради»;
- в частині першій статті 21 слова «структурний підрозділ з питань соціального захисту населення уповноважених органів системи надання соціальних послуг» замінити на «уповноважений орган системи надання соціальних послуг»;
- в частині четвертій статті 24 слова «міських рад міст обласного значення, рад об'єднаних територіальних» замінити на «сільських, селищних, міських рад».

17. Пропонуємо в прикінцевих та перехідних положеннях законопроекту визначити, що норми Закону щодо вимог до діяльності з надання соціальних послуг (статті 13-1 та 13-2 Закону) застосовуються через 1 рік, а вимоги щодо доступності приміщень (абзац третій частини третьої статті 13-1 Закону) – через 3 роки з дня опублікування законопроекту. Це пов'язано суттєвими часовими та фінансовими ресурсами, які необхідні для забезпечення виконання цих норм.

Виконавчий директор Асоціації



О. В. Слобожан